

[Miljøministeren]

dog nogle meget, meget væsentlige fordele, man ville opnå på denne måde.

Hr. Camre siger, at det er uøkonomisk at sprede aktiviteterne. Det kan det være. Det, jeg lagde op til, var, at hvis der er denne ledige kapacitet, som vi er nogle der tror der er, så bør vi undersøge, om mulighederne for at skabe nye aktiviteter er til stede, men jeg tror nok, at det, der ligesom var ved at dreje debatten lidt, var den måde, hr. Camre udtrykte sig på netop ved at sige: nej, skulle vi nu ikke tage at få aktiviteter i de ledige bygninger i byerne i gang først? Her vil vi sige ganske klart: den kapacitet, der er, skal selvfølgelig udnyttes i byerne, men sandelig også i landdistrikterne, og det skal foregå samtidig. På den baggrund er jeg ikke sikker på at vi er så forfærdelig langt fra hinanden.

Så rorte hr. Dræbye ved det, der kunne blive benzin på bålet til en ny debat. Jeg forstod fuldstændigt meningen med hr. Dræbyes udtalelser, og jeg vil også gerne sige, at det, vi føler er vores forpligtelse som planlægningsministerium, er at gøre opmærksom på – når vore folk nøje har vurderet, hvordan virkningen vil være for de områder, der nu kommer ind i søgelyset på baggrund af denne bro. Fordelene for Fyn og Sønderjylland er påpeget klart i den første redegørelse, men vi mener ikke, der i tilstrækkelig grad er sat fokus på, hvor de områder er, hvor vi kunne miste noget. Vi må se det ganske klart i øjnene og sige til befolkningen: hvis man vil denne bro, er det i orden, men I må være klar over konsekvenserne. Det ville være forkert af os at skjule nogle konsekvenser, hvis vi kender nogle, og da har vi stillet spørgsmålet: hvad sker der i det midtjyske område, hvad sker der i det nordjyske område, hvis færgekapaciteten går betydeligt ned? Vi har ment, det var rigtigt at belyse dette forhold, og det er baggrunden for, at vi ønskede os ind i debatten, om end på et sent tidspunkt, som jeg sagde i indledningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 167:

Forslag til lov om ændring af lov om naturfredning.

Af Dræbye (RV) m.fl.
(Fremsat 1/3 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at jeg har sympati for hensigterne bag det foreliggende lovforslag. Vi må hele tiden være opmærksomme på at bevare de særlige natur- og landskabstyper samt de kulturhistoriske elementer, der præger vort landskab.

Jeg er imidlertid betænkelig ved den måde, man her griber problemerne an på. Der vil let blive tale om en firkantet og unuanceret form for regulering. Naturfredningsloven hviler på et bredt politisk flertal i folketinget og på en bred folkelig opbakning. Der er tendenser i dette lovforslag til en overregulering, som let kan sætte den folkelige forståelse for naturfredningsarbejdet over styr, og som på længere sigt kan give et tilbageskridt i bestræbelserne for at beskytte vor natur.

Lovforlaget er jo en genfremsættelse af et forslag fra 1982 fra det radikale venstre. Den tidligere, socialdemokratiske miljøminister, hr. Erik Holst, afviste dengang lovforslaget, men fandt, at der var positive elementer, som burde vurderes og tages op i forbindelse med en kommende ændring af naturfredningsloven. Jeg er helt enig i dette synspunkt. Jeg skal kort knytte nogle kommentarer til de væsentligste dele af forslaget.

Jeg er enig med det radikale venstre i, at heder, strandenge, strandsumpe og mindre søer er særlig truede naturtyper, og at der er behov for særlige forholdsregler til beskyttelse af dem. På den anden side må vi også have for øje, at en beskyttelse af disse naturtyper rejser nogle praktiske problemer og betyder en nok så væsentlig udvidelse af såvel amtskommunernes som fredningsstyrelsens opgaver. Forslaget kræver, at der sættes ressourcer af til arbejdet med afgrænsning af de beskyttede områder og behandling af konkrete sager m.v.

Med hensyn til beskyttelsen af stendiger er jeg enig i, at stendigerne i det åbne land er mægtige landskabelige, men sandelig også kulturhistoriske elementer, der har en væsentlig betydning for plante- og dyrelivet. Jeg må dog påpege, at der er mange stendiger i

[Miljøministeren]

det åbne land, og at disse er af meget forskellig karakter. En beskyttelse af stendigerne vil derfor kun være rimelig, hvis der foretages en gennemgang af de bevaringsværdige stendiger. En sådan gennemgang vil være ressourcekrævende, og stendigerne kan jo allerede i dag beskyttes ved konkrete fredninger.

Jeg ser også med stor sympati på hensigten med forslaget om beskyttelse af kirkeomgivelserne. Kirkerne er et meget væsentligt element i det danske landskabsbillede, og de giver med deres markante beliggenhed ofte landskabet et særligt præg. De tidligere foretagne fredninger har været til stor gavn, men det må nok erkendes, at de ikke har kunnet hindre tilfælde af f.eks. silobyggeri, hvor der ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til kirkerne og deres præg på landskabet. Problemerne med hensyn til kirkernes omgivelser er imidlertid ikke alene silobyggeriet; også dominerende boligbyggeri og lignende byggeri i nærheden af kirker kan være ødelæggende for indtrykket.

Samtidig skal jeg også pege på, at en kirkes konkrete placering i landskabet ofte vil have stor indflydelse på, hvorledes eventuelle højde- og afstandskrav til nærliggende byggeri bør udformes. Fredningsstyrelsen udsendte sidste år en vejledning om landkirkernes omgivelser til brug for de lokale myndigheders planlægning. Det er mit indtryk, at der er et godt arbejde i gang på grundlag af denne rapport.

Jeg mener ikke, at det foreliggende forslag løser de problemer, der er med at sikre kirkernes præg på det danske landskab, og jeg er meget positiv over for, at vi arbejder videre med spørgsmålet i udvalget. Jeg vil også gerne gøre opmærksom på, at der tidligere er gjort en vældig indsats for netop at sikre kirkerne i landskabet. Det arbejde er gjort i forbindelse med kirkeministeriet, og jeg kan da godt sige, at jeg har haft en drøftelse med kirkeministeren om disse forhold for at finde ud af, hvilke muligheder man har fra kirkeministeriets side for at sikre kirkerne.

Vi vil følge arbejdet i udvalget meget nøje i fællesskab, også fordi vi erkender, at der er områder, der er problemer, der ikke er varetaget med den nuværende lovgivning.

Ser man på forslaget om de grønne råd, er jeg enig i, at der bør være et samarbejde mellem amtskommunerne og natur- og friluftssor-

ganisationerne. Efter min opfattelse er der imidlertid ikke behov for en formalisering af dette samarbejde ved i loven at indføre grønne råd som rådgivende organer for amtskommunerne, for allerede i dag har amtskommunerne over hele landet kontakt til natur- og friluftssorganisationerne, bl.a. i arbejdet med fredningsplanlægning. En formalisering vil let komme til at betyde, at amtskommunernes arbejde sinkes og bliver dyrere, uden at de reelle forhold bliver så forskellige fra situationen i dag. De enkelte amtsråd må efter min mening selv finde frem til, hvorledes samarbejdet mellem disse organisationer skal tilrettelægges.

Som jeg sagde i starten, er tiden nok ikke inde til ændringer nu. Der er positive hensigter bag lovforslaget, men problemerne bør analyseres nærmere og tages op, når der engang skal foretages en mere omfattende revision af naturfredningsloven.

Forslagene i dette lovforslag er meget ressourcekrævende. Jeg mener derfor også, at vi må se dem i sammenhæng med de forenklingsovervejelser, som vi for øjeblikket arbejder med, og som navnlig vedrører en ændring af administrationen af naturfredningslovens bestemmelser om bygge- og beskyttelseslinjer. Der er her tale om videreførelse af de tanker, min forgænger, hr. Erik Holst, arbejdede med, og som bl.a. mit parti dengang diskuterede stærkt med hr. Erik Holst.

Også inden for naturfredningslovens områder må der foretages omprioriteringer, således at vi kan opnå den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne, og lad mig på den baggrund konkludere, at jeg er meget villig til at se på de enkelte forslag i udvalget – for der er rørt ved noget, vi er nødt til at diskutere – men at jeg tvivler på, at det er rigtigt nu at gå ind i en ændring af naturfredningsloven.

Dorte Bennedsen (S):

Forslaget, som ligger her foran os, er jo en lettere revideret udgave af et forslag, der i tidligere samlinger har været fremsat, og derfor skal mit partis bemærkninger være korte.

Vi er generelt positive over for de intentioner, som ligger bag forslaget, nemlig at sikre den bedst mulige beskyttelse af vores landskab. Men om det i alle detaljer skal ske som foreslået i dette forslag, kan vel kun det kommende udvalgsarbejde vise.

[Dorte Bennedsen]

§ 1, punkt 2, i lovforslaget handler om nedsættelse af grønne råd, og vi er enige i, at de interesseområder, der er nævnt i bemærkningerne, bør kunne komme til orde i forbindelse med amtsrådets arbejde med naturfredningsspørgsmål. Men om den her foreslåede fremgangsmåde er den mest hensigtsmæssige, er vi nok indtil videre en smule skeptiske over for. Så vidt jeg kan se, er opbygningen i hvert fald i stil med den, der er anvendt f.eks. i de sociale brugerråd, og det var måske nok værd at se på, hvilke erfaringer man ude i kommunerne har gjort med sådanne rådgivende organer, forinden man beslutter sig til at overføre princippet til andre områder.

Jeg vil godt i den forbindelse spørge ministeren, når han siger, at han mener, amterne selv bør tage stilling til, hvordan de vil tilrettelægge dette arbejde, om han i givet fald vil være sindet at give amterne en opfordring til at komme i gang med dette samarbejde, for det er min fornemmelse, at det skorter det ganske meget på forskellige steder i landet.

Vi er positive over for tanken om beskyttelse af heder og kirkeomgivelser, og vi kan også tilslutte os bemærkningerne om de mindre søers og vandhullers betydning, men vi er nok ikke ganske overbeviste om, at man skal gå helt ned til vandarealer på 100 m².

Sammenfattende kan jeg sige, at socialdemokratiet vil gå positivt ind i et udvalgsarbejde, fordi vi som forslagsstillerne finder det vigtigt, at de natur- og landskabsværdier, vi endnu har tilbage, ikke ødelægges.

Når ministeren henviste til sin forgængers, hr. Erik Holsts, tale sidste år, vil jeg gerne sige, at det, jeg her har sagt, så vidt jeg hørte ministerens tale, nok er lidt mere positivt end ministerens holdning. Hr. Erik Holst sagde jo på de punkter, jeg har nævnt her, stort set det samme sidste år, nemlig at det vil være nødvendigt at træffe forholdsregler til beskyttelse af heder og strandenge. Der var positive bemærkninger om stendigerne og om kirkerne, og han siger et sted i sin tale – Folketingstidende 1981-82, 2. samling, sp. 7849 –: »Jeg er som sagt positivt indstillet over for grundholdningen i disse forslag: en bedre udnyttelse af særlig værdifulde områder i vort landskab.«

Ole Bernt Henriksen (KF):

Inden jeg tager stilling til det radikale forslag, vil jeg gerne fremsætte to principielle bemærkninger om naturfredningen.

Den ene bemærkning går ud på, at det er vores opfattelse og erfaring, at naturfredningslovgivning kun duer, i det omfang den respekteres, forstås og efterleves af befolkningen. Vi tror, at store ændringer i naturfredningsloven hellere må komme, om ikke efter, så samtidig med, at der i befolkningen er opstået en klar forståelse for, hvad dette drejer sig om, og jeg vil gerne nævne et eksempel på, hvad jeg har i tankerne i denne forbindelse.

I meget lang tid prøvede vi at beskytte de danske oldtidsgrave, idet der var en tendens til, at nogle somme tider kunne finde på at pløje lidt for tæt op til dem, og det havde de ikke så godt af. Det var først efter, at der ude omkring i befolkningen var kommet en virkelig forståelse af, hvad det her var for noget – hvilken meget stor værdi det var for vores land – at det lykkedes at få disse gravhøje respekteret, og på samme måde skal det nok være noget, der kommer ude fra befolkningen og gror ude i befolkningen selv, også på andre områder.

Den anden bemærkning, jeg gerne vil komme med af helt principiel art, er, at man skal huske på, at naturværdier skal bruges for at bestå. Det, der gjorde, at hedestrækninger bestod som hedestrækninger, var faktisk, at der græssede får på dem. Hvis man tænkte sig, at man bare lod strækninger frede og ikke brugte dem, ville der i løbet af næsten ingen tid opstå vildskov på dem, og så ville de miste den særlige karakter, de havde, just fordi de blev brugt. Brug af naturen er vedligeholdelse af naturen. Ingen brug af naturen er ødelæggelse af naturen.

Jeg tror, jeg hermed indirekte har givet udtryk for vores holdning til det lovforslag, vi behandler i dag. Jeg er enig i, at tankerne i det skal drøftes. De skal drøftes i udvalg, men de skal nok også drøftes andre steder end i udvalg. Jeg tror, vi ville gøre dette lovforslag en meget stor tjeneste, hvis tankerne i det kom med i den modningsproces, som skal ske, før vi skrider til den næste revision af naturfredningsloven.

Der er givet udtryk for megen velvilje over for lovforslaget, og jeg vil da også gerne give udtryk for velvilje, for vi er villige, min-sandten. Men mere end at sige, at vi synes,

[Ole Bernt Henriksen]

det skal indgå i overvejelser – hvor jeg er sikker på at hr. Dræbye med sin overlegne evne til at mestre arbejdet i miljø- og planlægningsudvalget vil kunne øve indflydelse – vil jeg ikke i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg kan være enig med hr. Ole Bernt Henriksen i, at det er godt, når ting gror op udefra og nedefra, fra befolkningens ønsker. Men der sker jo desværre ting i vores samfund, der er irreparable. Jeg vil gerne spørge hr. Ole Bernt Henriksen, hvordan han tror vores gamle middelalderkirker ville have set ud i dag, hvis der ikke havde været kloge, fremsynede og kyndige folk, som i tide var skredet ind og havde udstedt påbud i perioder, hvor menighedsrådene f.eks. syntes, det var yndigt at få moderne vinduer i kirkerne.

(Kort bemærkning).

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg er meget glad for, at fru Dorte Bennedsen giver mig anledning til at gøre en bemærkning om dette. Det er ikke det emne, vi drøfter specielt i dag – og dog, det gør vi i næsten alt, hvad vi har talt om i dag – men dette, at menighederne forsvinder fra vores landsbykirker, så de kommer til at stå tomme en tid, er jo en meget stor trussel mod disse kirker, og jeg er meget glad for, at nogle i tide tog initiativ til at værne om dem. Jeg håber, at vi også kan tage initiativ til at værne dem mod den affolkning og den ødelæggelse, der truer dem, når de står tomme.

Jeg håber, jeg har besvaret spørgsmålet.

Anders Poulsen (V):

Mit partis ordfører, hr. Sønderby, kan ikke være til stede, og jeg skal derfor på venstres vegne sige følgende om det fremsatte lovforslag.

Intentionerne bag lovforslaget, at bevare natur- og landskabstyper samt de kulturhistoriske elementer, har vi sympati for, men venstre mener nu ikke, at det står så sløjt til med de fredninger, der foretages i dag. Vi ved jo, at miljøministeriet stadig køber ejendomme op, somme tider for meget, og det kunne måske diskuteres, om man skulle prioritere anderledes.

Venstre har stemt for de sidste ændringer af naturfredningsloven, fordi vi er klar over, at vi har et ansvar for, at naturområderne bevares, og loven har vel fungeret tilfredsstillende. Det er i hvert fald værdifuldt, at der er bred enighed i folketinget om denne lovgivning, samtidig med at der er forståelse i befolkningen for indgrebene.

Som den tidligere taler også var inde på, skal vi i øvrigt passe på ikke at komme i den situation, at vi sætter den folkelige forståelse til. Vi var måske lige ved at opleve dette under vedtagelsen af lovforslaget om saltvandsøen, hvor der nok blev vedtaget nogle ting, der var i strid med den lokale befolknings mening.

Dette lovforslag lægger op til forbrug af øgede ressourcer med hensyn til arbejdsopgaver og behandling af sager, også i amtsrådenes regie, og det er vel ikke netop det, vi har allermost brug for i øjeblikket.

Der er i forslaget et særligt afsnit om stendiger. Nu tror jeg nok, det efterhånden er gået op for alle, at de stendiger, vi har tilbage, skal vi passe på. Den tid, hvor man bare sløjfede stendiger, er forbi, men i øvrigt kan vi jo allerede ifølge nugældende lov frede dem.

Afsnittet om kirkeomgivelser var også med i det tidligere fremsatte lovforslag, men jeg har indtryk af, at den vejledning, der blev udsendt sidste år fra fredningsstyrelsen, har løst nogle af de konflikter, der kunne opstå inden da. Vi er alle enige om, at kirkerne præger landskabet i en helt enestående grad, men at kræve erstatningsfri fredning, dvs. hindre bebyggelse i en højde af 8,5 m i en radius af 300 m, er vistnok at gå for vidt. Der er i øvrigt allerede foretaget omkring 4.500 fredninger i tilslutning til omkring 2.300 kirker ved frivillig overenskomst. Det viser noget om forståelsen for at løse dette problem frivilligt.

Jeg skal ikke sige meget om de grønne råd, idet vi i dag i amterne har et udmærket samarbejde mellem fredningsmyndighederne og de i bemærkningerne nævnte 15 organisationer. Det vil både sinke og forstyrre arbejdet at lave endnu flere råd. Det, vi først og fremmest har brug for i vores lovgivning, er en forenkling, og dette lovforslag må vel siges at lægge op til det modsatte.

[Anders Poulsen]

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi i venstre ikke mener, at tiden er inde til ændring af naturfredningsloven.

Hove Sørensen (SF):

Jeg skal beklage, at mit partis ordfører ikke kan være til stede i dag, og vil nøjes med at henvise til sidste gang dette lovforslag blev behandlet, sidste forår. Af sp. 7854 i folketingets forhandlinger 1981-82, 2. samling, fremgår det, at vi synes, det er et godt forslag, som vi kan støtte.

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet mener ikke, at der er behov for en revision af naturfredningsloven på nuværende tidspunkt. Vi er klart imod en etablering af de såkaldte regionale grønne råd, både fordi der findes rigeligt med råd og kommissioner i forvejen, og fordi udgiften i forbindelse med disse grønne råd, som det fremgår af bemærkningerne, skal afholdes af amtsrådene. Jeg ved godt, at det også står i bemærkningerne, at medlemmerne og formanden ikke skal have honorar, men noget vil det koste, og vi er ikke villige til at påføre amtskommunerne nye udgifter nu, hvor der er lagt op til store besparelser.

Men landskabsværdierne udsættes for større pres på grund af den forøgede fritid og de dermed følgende forøgede fritidsaktiviteter. Derfor vender vi os imod det punkt i lovforslaget, der omhandler restriktioner i forbindelse med etablering af lystbådehavne og marinaer. Efter at det blev vedtaget, at alle private skove og strandarealer skal være åbne for offentligheden, må man erkende, at der er sket en betydelig nedslidning og forurening af Danmarks rekreative landskabsområder, idet folk er tilbøjelige til at tilsvine naturen med deres efterladte dåser, madpapir osv. Det var måske snarere dér, der burde sættes ind.

Som det fremgår af mine bemærkninger, er fremskridtspartiet negativt indstillet over for lovforslaget.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Helt så negativt er CD ikke, og det var vi heller ikke, sidste gang lovforslaget blev fremsat. Ved førstebehandlingen sidste gang opfordrede jeg endog til, at lovforslaget blev fremsat. Det er det så blevet nu. Årsagen var,

at det kom meget sent, og at vi derfor ikke ville få tid til i udvalget at se på forslaget i relation til naturfredningsloven. Det, vi egentlig gerne ville, var at vende spørgsmålet om og se, hvordan naturfredningen egentlig fungerer i dag. Er det, som det skal være, og får vi bevaret vores områder, som vi ønsker det?

Jeg er lidt ked af, at man står og taler om kirkerne som museer. Jeg vil ikke undlade at sige, at jeg tror, Vorherre ville være ligeglad med, om der var termoruder i kirkerne, hvis de var fyldt.

Jeg mener, at lovforslaget er glimrende til gennemgang i udvalget, og jeg håber, at vi denne gang kan nå at få en grundig behandling af det.

Steffensen (KrF):

Da det jo er en genfremsættelse, dette forslag om ændring af naturfredningsloven, vi her behandler, kunne man i stor udstrækning henvise til det, der blev sagt sidste gang også fra kristeligt folkepartis side. Det er jo et års tid siden, at vi havde det sidst.

Jeg skal kun sige, at i princippet er der ingen ændringer i vores holdning. Vi er positive over for de intentioner, der ligger i lovforslaget, det hersker der ikke tvivl om. Det gælder navnlig de tre væsentlige ting: heder, strandenge og stendiger. Jeg behøver vist ikke at gå nærmere ind på det, men blot sige, at det er vigtigt, at vi prøver på at værne disse områder, som jo gennem årene er kommet til at udgøre stadig færre kvadratkilometer af vort samlede land, og hvis vi ikke værner om dem, står de, i nogle tilfælde i hvert fald, i fare for at forsvinde.

For stendigerne gælder, at der selvfølgelig er forskel på dem, men vi har jo visse steder set, hvordan stendiger næsten fra oldtiden har været med til at dele forskellige parceller op i vort land. Hvis ikke der var blevet værnet om dem gennem fredning, ville de i stor udstrækning være forsvundet. Det er muligt, at der bør gøres mere ved det; det vil jeg ikke afvise her. Det er i hvert fald vigtigt, at vi sikrer dem.

Noget, jeg finder væsentligt i det radikale venstres lovforslag, er afsnittet om søerne. Det kan godt være, at springet fra de 1.000 m² til de 100 m² er for stort – det synes jeg er værd at diskutere – men det er absolut

[Steffensen]

nødvendigt, at vi får set på disse problemer. Det er en kendsgerning, at der er sket en forarmelse både af visse plantearter og af selve dyreverdenen ved, at vandhullerne i stor udstrækning er forsvundet. Jeg tror, det navnlig er sket ved, at man ikke har været opmærksom på, hvor nødvendige de forskellige naturtyper er, og skal man sikre naturen mod en yderligere forarmelse af både dyre- og plantearter, vil det være nødvendigt også at se på problemerne i forbindelse med vore søer. Jeg er dog nok af den opfattelse, at det vil være lidt voldsomt at tage springet fra 1.000 m² til 100 m² under ét, men det er værd at overveje.

En sidste ting, jeg vil omtale ved lovforslaget, er bemærkningerne om kirkeomgivelserne. Miljøministeren var inde på disse problemer og nævnte, at det ikke var sikkert, at den sikring, der lægges op til her, er nødvendig. Vi har i hvert fald oplevet mange gange i overfredningsnævnet, at de ekstrarfredninger, som store dele af landsbykirkerne har været genstand for, er udmærkede, men de slår ikke til, og i hvert fald er ikke alle kirker sikret. Derfor kunne jeg have lyst til at spørge miljøministeren, om det er hans opfattelse, at det er nødvendigt med speciel lovgivning på dette område. Kirkeministerens ressortområde – kirkeministeren er også i salen, ser jeg – går jo strengt taget til og med kirkegårdsdiget, men det er dog sådan, at både menighedsrådenes interesse og befolkningens interesse i øvrigt ikke afgrænses af disse ting, og derfor finder jeg det vigtigt at sørge for, at der fremover er en fornøden sikring mod, at vore kirkebygninger skæmmes af uhenigtsmæssigt byggeri.

Til allersidst vil jeg blot sige til det radikale venstre og hr. Dræbye, at vi også var meget skeptiske over for tanken om de grønne råd sidste gang. Jeg synes, der er en meget god kommunikation mellem amtet, amtets fredningsmyndigheder og de organisationer, som kan komme ind i billedet i forbindelse med de grønne råd, og jeg er ikke overbevist om, at de grønne råd er en rigtig vej at gå.

Dræbye (RV):

Det er jo, som det er fremgået, en gennemførelse af et lovforslag, og jeg skal derfor også undlade at summere debatten op med mere generelle bemærkninger. Her kan

jeg for så vidt henvise til de bemærkninger, jeg gjorde sidste gang, men jeg vil godt knytte nogle konkrete bemærkninger til flere af indlæggene.

Jeg kunne næsten sige til miljøministeren, at det var den sædvanlige sang, der blev sunget: vi er enige i intentionerne, men vi skal have en lovrevision sådan et eller andet antal år ude i fremtiden; skal vi ikke vente indtil da, så kan jeg jo tage initiativet, når den tid kommer?

Jeg synes, det er en diskussion, som vi bliver nødt til at gøre en lille smule mere konkret. Jeg skal i den forbindelse også gøre opmærksom på en anden ting, som miljøministeren sagde, nemlig at noget af det, vi har foreslået, f.eks. omkring heder, strandenge og afgrænsninger osv., vil være ressourcekrævende.

Jeg står her med en rapport i hånden, som er udgivet af Århus amtskommune, amtsfredningskontoret, i 1982. Den hedder »Strandenge i Århus amt« og er en omhyggelig registrering af 33 strandengslokaliteter i Århus amtskommune. Der er en tilsvarende rapport for Århus amtskommune undervejs om heder. Begge disse rapporter er et led i den igangværende fredningsplanlægning; det er statusrapporter som led i fredningsplanlægningen.

Jeg synes, ministeren skulle tænke omvendt, og i stedet for at man nu lidt mere på eget initiativ og uden at vide, hvad lovgivningsmagten gør, må tage sådanne initiativer i Århus amtskommune og andre steder, skulle man hellere fra folketingets side skabe klarhed over, om man ønsker, at amtsrådet skal administrere en sådan beskyttelse af heder og strandenge, som det er foreslået i det radikale lovforslag. Herefter kunne man uden ressourcekrævende ekstrainitiativer, fordi det ville være et led i den igangværende fredningsplanlægning, få foretaget den registrering og afgrænsning af disse arealer, som der er behov for; det er jeg enig i. Dette ville, hvis ikke det var et led i fredningsplanlægningen, være ressourcekrævende, men hvis vi gør det til et led i fredningsplanlægningen – og det kan vi gøre ved at vedtage en lovændring inden sommerferien – kan det gennemføres ganske normalt i det sædvanlige amtsrådsarbejde.

Jeg skal også til miljøministeren sige, at jeg var glad for bemærkningerne om kirke-

[Dræbye]

omgivelserne, fordi de jo udtrykker en enighed i intentionen, en enighed om, at der skal gøres noget, og en åbenhed over for en diskussion om, hvad der skal gøres.

Til fru Dorte Bennedsen vil jeg gøre en enkelt bemærkning om de grønne råd. Fru Dorte Bennedsen henviste til de sociale forbrugerråd og den principielle lighed, der, hvis man læser forslagsteksten, kunne være med dem, og hun vil gerne have en vurdering af, hvordan det er gået med dem. Jeg vil godt gøre et enkelt forbehold over for, hvad man kan bruge en sådan sammenligning til, uden at jeg i øvrigt skal afvise, at den kan være fornuftig. Det sociale område er i meget høj grad præget af enkeltssager, hvorimod naturfredningsområdet, naturbeskyttelsesområdet, er mere almene, principielle sager, og derfor må et råd på naturområdet få en anden karakter end et råd på det sociale område. Det synes jeg er væsentligt at gøre klart, også for forståelsen af, hvad vores intention med de grønne råd har været.

Hr. Ole Bernt Henriksen udtrykte velvilje, og jeg må ligeud sige, at jeg ser hellere det radikale forslag født i kamp end kvalt i velvilje. Jeg havde derfor hellere set, at hr. Ole Bernt Henriksen – hvis det var det, der var meningen med bemærkningerne – havde sagt imod, som fru Tove Niemann gjorde det, fremfor at dølge uenigheden i velvilje.

Hr. Anders Poulsen sagde om forslaget vedrørende kirkeomgivelserne, at der jo sker en hel masse i øjeblikket på dette område, og kirkeministeren har i en artikel i Kristeligt Dagblad i dag sagt det samme. Det er jeg enig i, men der er også uløste konflikter og problemer, hvor man ødelægger kirkeomgivelserne i dag, og det er derfor ikke rigtigt, når hr. Anders Poulsen siger, at konflikterne er løst. Hr. Anders Poulsen kan f.eks. følge den debat, der foregår i Karup kommune om en bestemt, meget stor kornsilo i denne kommune, for at konstatere, at problemerne bestemt ikke er løst.

Til hr. Hove Sørensen vil jeg godt gøre den bemærkning, at vi faktisk ved den nye udformning af lovforslaget har vist imødekommenhed over for den ordførertale, som fru Margrete Aukén holdt, sidste gang lovforslaget var til behandling, nemlig for så vidt angår vandhuller, som indgik som et led i debatten. Vi har altså – og det er der også andre der har været inde på – forsøgt at imø-

dekomme den diskussion. Hr. Steffensen var også inde på det. Det kan godt være, vi er gået for langt, men jeg har konstateret, at der faktisk er et flertal, der mener, at vi til gengæld ikke er gået langt nok med de 1.000 m², der i dag er vandarealgrænsen for beskyttelsen af søer.

Fru Tove Niemann skal jeg blot takke for det klare svar. Vi kan i hvert fald se, at vi ikke skal hente fremskridtspartiets støtte til dette lovforslag.

Jeg kan til fru Yvonne Herløv Andersen sige, at jeg har imødekommet i hvert fald en del af hendes bemærkninger sidste gang, nemlig ønsket om at få lovforslaget genfremsat, og jeg er glad for, at vi nu får det udvalgsarbejde, som vi lovede hinanden sidst.

Jeg vil så prøve at gøre status over de konkrete forslag. Jeg synes, der er fremkommet så mange positive bemærkninger om heder og strandenge, at man med de bemærkninger, jeg har anført om, hvordan man mest hensigtsmæssigt og med færrest ressourcer får denne beskyttelse gennemført, måske alligevel kunne se en vis enighed om at gøre noget nu. Men det vil udvalgsarbejdet nærmere vise.

Jeg er opmærksom på, at der for så vidt angår stendigerne er nogle problemer, som det måske kan blive vanskeligt at løse. Jeg har også konstateret, at der er flertal for en nedsættelse af arealgrænsen for søerne, og jeg har konstateret, at det i dag i hvert fald ikke er afgjort, at vi ikke skulle kunne finde en form, der gjorde det muligt at komme et skridt nærmere de grønne råd, som vi har foreslået. Endelig har jeg konstateret ganske klart, at der er flertal for at gøre noget mere ved kirkeomgivelserne, og i den forbindelse imødeser jeg gerne miljøministerens svar på hr. Steffensens spørgsmål.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Fru Dorte Bennedsen opfordrede mig til at tage kontakt med amterne for at fortælle dem, at de nu skulle se at komme i gang med samarbejdet.

Når jeg er skeptisk med hensyn til de grønne råd, som jeg gav udtryk for det i min første indledning, er det, fordi der som sagt, så vidt jeg er orienteret, allerede er et godt samarbejde i gang mellem amterne og naturorganisationerne, bl.a. om fredningsplanlægningen. Der er også flere steder etableret

[Miljøministeren]

grønne råd på frivillig basis. En formalisering af arbejdet kan let blive bureaukratisk. Et tilsvarende forslag var jo fremme i forbindelse med ændringen af naturfredningsloven i 1978, og når forslaget ikke dengang blev vedtaget, skyldes det, at denne konstruktion med særlige rådgivende organer for amtskommunerne er ukendt i den øvrige kommunale administration. Folketinget ønskede ikke en formalisering i lovgivningen af kontakter mellem amtsråd og bestemte organisationer, og jeg er enig i dette synspunkt. Jeg finder, at fredningsarbejdet må være en almindelig del af den regionale administration og planlægning, og det må være op til amtskommunerne selv at bestemme, hvorledes de nævnte interesser skal inddrages. Men det, jeg nok er mest bekymret for, er, at hvis man laver et sådant formaliseret råd med indstilling fra visse organisationer, valgt for 4 år ad gangen, kan man let komme til at sætte det frivillige arbejde ud af funktion, og det er vi dårligt tjent med af hensyn til naturfredningen. Men jeg skal da gerne følge fru Dorte Bennedsens opfordring op og tale med amterne om at komme i gang med samarbejdet dér, hvor det ikke allerede er i gang.

Så har jeg lige en enkelt bemærkning til hr. Anders Poulsen, som i forbifarten syntes, at man ikke skulle være så bekymret, for miljøministeriet sikrer jo ejendomserhvervelse og køber ejendomme op – en gang imellem endda for meget. Nej, ikke efter miljøministeriets opfattelse, når der foreligger en enig indstilling fra erhvervelsesudvalget, der er sat til at varetage disse ting, og navnlig ikke når amtsrådet lokalt anbefaler os at gøre det. Derfor må bemærkningen vel være hr. Anders Poulsens subjektive opfattelse.

Hr. Steffensen spurgte: er en lovgivning om kirkernes omgivelser nødvendig? Ja, det kommer sandelig an på den lokale befolknings forståelse af de værdier, vore landsbykirker udgør. Jeg kan godt blive bekymret – og det har jeg givet udtryk for offentligt – når man ønsker at bygge en silo af 30 meters højde 150 m fra en kirke. Den blev ikke på 30 m. Den blev kun på 22 m, men alligevel. Hvis man så oven i købet nu har ønsker om at udvide den, må vi nok sige til en sådan kommunalbestyrelse: nu er det sandelig om at overveje tingene. Vi må appellere om forståelse for, hvad det er, vi har med at gøre her. Hvis denne forståelse af forskellige

grunde ikke kan tilvejebringes, kan det blive nødvendigt at overveje, på hvilken måde vi så kan sikre kirkerne.

Til slut vil jeg sige til hr. Dræbye om al velviljen, at den da er en forudsætning for, at vi kan komme videre med tingene. Lad os nu se på det i udvalget, så må vi finde ud af, hvordan vi skal tackle problemerne, og hvornår vi skal tage fat på dem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 62:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af bøgeskov og anden løvskov.

Af Dræbye (RV) m.fl.
(Fremsat 8/2 83).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Ved folketingets behandling af forslaget, da det blev fremsat for første gang for ca. 1 års tid siden, blev der fra alle sider udtrykt både forståelse og velvilje over for tanken om at gøre noget for at bevare bøgeskoven, som jo – det må vi erkende – er i jævn, om end langsom tilbagegang i de danske skove. Hvor stor denne tilbagegang faktisk er, hersker der dog nogen tvivl om. Opgørelsen fra 1931 over bøgeskowsarealet, som nævnes i bemærkningerne til forslaget, vurderes således af skovstyrelsen som behæftet med stor usikkerhed.